

ἐξέπεσεν εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος ἄρνησιν, διότι, θαρρῶν πολὺ εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἐξεφώνησε μεγαλοφρονέστερον τὸν λόγον ἐκεῖνον, «Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθῶσονται ἐν σοί, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθῶμαι;» Καὶ ὅμως καὶ ἐσκανδαλίσθη, καὶ ἤρνηθη διὰ τὴν θρασυτητα, καὶ πάλιν ἐσώθη μετάνοήσας διὰ τῆς ταπεινώσεως· «Ἐταπεινώθην» (διενοήθη τότε καὶ αὐτὸς, ὡς ὁ Δαβὶδ) «ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με.»

[Ἐκ τῶν Λόγων τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.]

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΑΝ.

(Συνέχεια καὶ Τέλος. Ἰδε Σελ. 145-148, 170-174.)

Εἴπομεν ἤδη (σελίδι 148) ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἔλαβον ἄδειαν νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν· ἀλλὰ τὸ ἐμπορεῖον αὐτῶν, τὸ θεμελιωθὲν εἰς τὴν Φίρανδον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σαρὶς, ἐξηκολούθησεν ὀλίγα μόνον ἔτη τὰς ἐργασίας του, διαλυθὲν περὶ τὸ 1623, ὡς δεκαπέντε ἐνιαυτοὺς πρὸ τῆς μεταφορᾶς τῶν Ὀλλανδῶν εἰς τὴν Ναγγασάκην. Ἐγενεῖ δ' ἀπόπειρα πρὸς ἀνανέωσιν τῆς τῶν Ἀγγλῶν ἐμπορικῆς συγκοινωνίας πρὸς τοὺς Ἰαπωνοὺς ἐν ἔτει 1674. Τοῦ ἐπὶ τούτῳ σταλθέντος Ἀγγλικοῦ πλοίου φθάσαντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Ναγγασάκης, ἐπέβησαν εἰς αὐτὸ ἀμέσως αἱ Ἰαπωνικαὶ ἀρχαί· εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ πλοίαρχος, ὅτι ἤλθε μὲ ἄδειαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας νὰ ἐμπορεύηται εἰς τὴν χώραν των, ὡς ἐγένετο πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, καὶ πρὸς βεβαίωσιν ἐπαρουσίασεν ἀντίγραφον τῆς ἀδείας, τῆς δοθείσης τὸ 1612 εἰς τὸν πλοίαρχον Σαρὶς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἰαπᾶν. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὁ Ἰαπωνὸς διοικητὴς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀνέγνωσαν μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἔπειτα δ' ἐζήτησαν τὸ πρωτότυπον, τὸ φέρον τὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ Ἀγγλὸς πλοίαρχος ἀπήντησεν, ὅτι, καθ' ὃν καιρὸν διελύθη τὸ κατὰστημά των, ἡ πρωτότυπος συνθήκη ἀπεδόθη εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν συμβούλιον. Ἠρώτησαν ἔπειτα οἱ Ἰαπωνοὶ, ἂν οἱ Ἀγγλοὶ εἶχον εἰρήνην πρὸς τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, καὶ προσέτι ποίας θρησκείας ἦσαν, καὶ ἄλλας ὁμοίας ἐρωτήσεις. Ἀπῆλθον δὲ, καὶ ἐπαναστρέφαντες εἶπαν ὅτι, ἂν οἱ Ἀγγλοὶ ἔστεργον νὰ ἐμπορεύωνται ὡς οἱ Ὀλλανδοί, ἤθελον λάβει τὴν ἄδειαν· ἀλλὰ, κατὰ τὴν συνθήκειαν καὶ τὸν τρόπον τῶν Ἰαπωνῶν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ παραδώσωσι τὰ κανόνια, τὰ πολεμεφόδια, καὶ τὰς λέμβους των εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας, ἥτις ἤθελε μεταφέρειν αὐτὰ εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς ἀσφαλῆ φύλαξιν. Λέμβοι ἐτέθησαν περίξ τοῦ πλοίου πλήρεις στρατιωτῶν. Μετὰ πολλὰς δὲ ἀργοπορίας καὶ ἐπανειλημμένας ἐξετάσεις τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν, ἐφθασεν ἐπὶ τέλους διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορος, ἀπαιτοῦσα ν' ἀποπλεύσῃ τὸ Ἀγγλικὸν πλοῖον· τὰ ὅπλα των ἐδόθησαν

εἰς αὐτοὺς ἐν τῷ λιμένι, τεσσαράκοντα δὲ Ἰαπωνικαὶ λέμβοι, ὁμολυκῆσαι τὸ πλοῖον ἔξω, παρέδωκαν εἰς αὐτοὺς καὶ τὰ πολεμεφόδια, ἀλλὰ μὲ αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ ἐκπυρσοκροτήσωσι τὰ κανόνια των πλησίον τῆς παραλλίας.

Διαφόρους ἄλλας ὁμοίας ἀποπείρας ἔκαμαν οἱ Ἀγγλοὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἀλλ' ἐξίσου ματαίως. Τὴν αὐστηρότητα τῶν Ἰαπωνῶν δύναται τις καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου νὰ συμπεράνῃ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μεγάλου πολέμου τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος, οἱ Ὀλλανδοί, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐμπορεύωνται κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν, ἐναύλονον πλοῖα εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τὰ ἔστελλον μὲ πολύτιμα φορτία εἰς τὴν Ἰαπᾶν. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἐμβαίνουν εἰς τὴν Ναγγασάκην ὑπὸ τὴν Ὀλλανδικὴν σημαίαν. Καὶ παρεδίδοντο μὲν ἀνενοχλήτως τὰ φορτία, πρὶν περιεργασθῶσιν οἱ Ἰαπωνοὶ ὅτι καὶ τὰ πλοῖα ταῦτα καὶ τὰ πληρώματά των διέφερον παραπολὺ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπὸ τὰ πρότερον ἐρχόμενα πλοῖα καὶ τοὺς πρὶν βλεπομένους ναύτας. Εἰς ὑποψίαν ἔβαλεν αὐτοὺς μάλιστα ἡ ἀνωτέρα ποιότης τῶν ἐμπορευμάτων, ἅτινα πραγματικῶς ἦσαν ὅλα Ἀγγλικά· τοῦτο δὲ ἀνακαλύψας ὁ διοικητὴς, διέταξεν ἀμέσως νὰ φορτώσωσι πάλιν τὰ πλοῖα, καὶ νὰ ἐκπλεύσωσι τοῦ λιμένος.

Ὡς οἱ Ἀγγλοὶ, ὁμοίως καὶ οἱ Ῥῶσσοι ἐζήτησαν νὰ συστήσωσιν ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς Ἰαπωνοὺς, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἀπέτυχον. Ὁ Κρουσενστέρν, ὅστις ὠδήγησε πρεσβείαν εἰς τὴν Ναγγασάκην τὸ 1805, ἠναγκάσθη νὰ ὑποκλινῇ εἰς τὴν στενωπὴν ἐπιτήρησιν, καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν πυρίτιδα καὶ τὰ ὅπλα του. Οἱ Ῥῶσσοι δὲν ἐσυγχωροῦντο νὰ ὑπάγῃ μὲ τὰς λέμβους οὐδ' εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐκ τοῦ πλοίου των, ἐκτὸς εἰς χέρσον τινὰ τόπον ἐπὶ νησιδίου, ὅπου ἦσαν περιπεφραγμένοι ἀπὸ καλάμους, ὥστε νὰ μὴ βλέπωσι τίποτε εἰμὴ οὐρανὸν, καθότι οἱ Ἰαπωνοὶ ἐλησμόνησαν νὰ ἐπιβάλωσι καὶ στέγην. Δι' ἐπισήμου δ' ἐγγράφου εἰδοποίησαν ἀπειλοῦντες τοὺς Ῥώσσους, ὅτι, ἂν ἐζήτην νὰ λάβωσι σχέσιν τινὰ πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους, ἤθελον ἀποδιώξιν αὐτοὺς μὲ σφαίρας τοῦ κανονίου. «Οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν,» παρατηροῦν αἱ ἰσχυρογνώμονες ἀρχαί, «δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐμπορεύωνται μὲ ξένᾳ κρᾶτι· διότι δὲν χρειαζόμεθα τίποτε ἀπὸ τοὺς ξένους. Μολονότι ἄλλοι ἐθνεῖς συγχωροῦνται νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὴν Ναγγασάκην, καὶ εἰς αὐτὸν ὅμως τὸν λιμένα δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰμὴ ἐκεῖνοι, πρὸς οὓς πολὺν χρόνον διετηρήσαμεν φιλικὰς σχέσεις, καὶ οὔτε πρὸς αὐτοὺς δὲν ἐμπορευόμεθα χάριν κέρδους, ἀλλὰ δι' ἄλλους ἀξιολόγους σκοποὺς. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων παρακλήσεων, τὰς ὁποίας ἄχρι τοῦδε μᾶς ἐκάμετε, συμπεραίνομεν ὅτι φαντά-

ζεσθε τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος ἡμῶν ὅμοια μὲ τὰ τῆς ἰδικῆς σας· ἀλλὰ πολὺ λανθάνεσθε οὕτω φρονούντες. Εἰς τὸ μέλλον καλῆτερον νὰ μὴ λέγητέ τι περὶ ἐμπορικῆς συγκοινωνίας.»

Ἡ Ναγασάκη νομίζεται ὅτι περιέχει 70,000 κατοίκων. Ὁ λιμὴν εἶναι ἀρίστα προφυλαγμένος· ἔχει ἐπίμηκες σχῆμα, καὶ τὸ ὕδωρ βαθμηδὸν καὶ ταχέως ἐλαττοῦται κατὰ τὸ βάθος, ἀπὸ 40 ὀργυιάς ἔξω τοῦ λιμένος, εἰς 4 ὀργυιάς πλησίον τοῦ Ὀλλανδικοῦ ἐμπορείου. Αἱ οἰκίαι τῶν Ἰαπωνικῶν πόλεων, ὡς δεικνύει ἡ εἰκονογραφία (σελ. 145), εἶναι γενικῶς μονόστεγοι, καὶ ὡς ἐπιτοπλεῖστον ξύλιναι· ὅθεν καὶ κατέχουσιν αἱ πόλεις μεγάλην ἑκτασιν ἐπιφανείας. Αἱ ὁδοὶ εἶναι στεναί· καὶ αἱ οἰκίαι, ἐκτὸς τῶν πλουσίων, ἴστανται ἐγγὺς ἀλλήλων.

Ἀλλὰ μολονότι τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Ἰαπὸν εἶναι ὀλιγώτατον, περιωρισμένον εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ τοὺς Σίνας, ἡ ἐσωτερικὴ ὁμῶς συγκοινωνία καὶ διὰ θαλάσσης καὶ διὰ ξηρᾶς εἶναι μεγίστη. Ἐν ἐκάστῳ λιμένι εὐρίσκεται τελώνιον, ἔχον τὴν ἐπιστασίαν τῆς φορτώσεως καὶ τῆς ἐκφορτώσεως τῶν πραγματειῶν, τῆς δασμολογίας, κλπ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ λιμενάρχαι. Πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐμπόρων ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐμπορικὴ ἐφημερίς, ἣτις περιέχει τιμολόγιον τῶν ἐμπορευμάτων εἰς διάφορα μέρη τῆς αὐτοκρατορίας. Παρατηρεῖται δὲ καὶ ἡ κατάστασις τῶν καρπῶν, καὶ εἰδήσεις κοινοποιοῦνται ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν. Ἡ μεγάλη ποικιλία ὡς πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὰ προϊόντα τῆς Ἰαπὸν ἐπαυξάνει τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον. Τὸ βόρειον μέρος τῆς Νιφῶνος, λόγου χάριν, εὐπορεῖ ἀπὸ ξύλα, ἀλλὰ στερεῖται ἀπ' ὀρύζιον, ἀφθόνως φυόμενον εἰς τὰ νότια μέρη· ὅθεν τὰ δύο ταῦτα εἶδη ἐπιφέρουσι μεγάλην κίνησιν. Ἡ καλλιέργεια τοῦ βαμβακίου, ἡ κατασκευὴ τοῦ ἄλατος, ἐκτεταμένα ἰχθυοτροφεῖα εἰς τὰς παραλίας, ἡ παραγωγὴ τοῦ τεύου καὶ τῆς νικοτιανῆς, ἅτινα τόσον πολὺ μεταχειρίζονται ὥστε κατήντησαν ἀναγκαῖα τῆς ὑπάρξεως, ἡ περιθάλψις τοῦ μεταξοσκώληκος καὶ ἡ μεταξουργία, ἡ ἐργασία τοῦ χαλκοῦ, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ κατασκευὴ λεβήτων καὶ ἄλλων μαγειρικῶν σκευῶν, ἡ μαχαίροποιία, ἡ κατασκευὴ μεταλλικῶν κατόπτρων, φαρφούρινα χειροτεχνήματα, καθ' ἃ ὑπερβαίνουνσι τοὺς Σίνας, ἡ καλλιέργεια φυτικῶν προϊόντων, ἅτινα προτιμῶσιν ὡς εἶδος τροφῆς μετὰ τὸ ὀρύζιον καὶ τοὺς ἰχθῦς, ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια παρέχουσιν εἰς τοὺς Ἰαπωνοὺς δραστηρίαν ἐνασχόλησιν.

Ἡ καταγωγὴ τῶν Ἰαπωνῶν εἶναι ἀβέβαιος· ἐκ τῆς μορφῆς τῶν χαρακτήρων των ὑποτίθενται ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸ Μογγολικὸν γένος. Τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν πιθανὸν ὅτι ἔλαβον ἐκ τῆς Κίνας. Κατὰ τὴν

ἐγγύριον χυδαίικὴν παράδοσιν, κατάγονται ἀπὸ ἡμιθέους. Τῶν ἡμιθέων τούτων ἀπόγονος νομίζεται ὁ Δαίρης, ἥτοι ὁ πνευματικὸς αὐτοκράτωρ. Οὗτος εἶχε ποτὲ ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς χεῖράς του, μολονότι ἐνήργει αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος δι' ἐπιτρόπου, ὅστις ἔφερε τὸ ἐπίσημον ὄνομα Κοῦβος, καὶ ἦτον ἀρχιστράτηγος, κατέχων ἐνταυτῷ καὶ ἄλλας τῶν πρωτίστων θέσεων. Ἡ φιλοδοξία ὁμῶς ἐπὶ τέλους παρεκίνησεν ἓνα τῶν ἐπιτρόπων τούτων νὰ ὀρεχθῇ τῆς ὑπερτάτης δυνάμεως· καὶ ἐκ τούτου προέκυψαν αἱματώδεις ἀγῶνες, οἵτινες πολὺν χρόνον ἐτάρασσαν τὴν Ἰαπωνίαν· ἔλαβον δὲ τέλος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, καθ' ὃν χρόνον Κοῦβός τις, μετὰ φοβεράς θυσίας, ἐπέτυχε νὰ στερεώσῃ τὴν ἐξουσίαν του. Ἀλλὰ μολονότι ὁ Δαίρης ἀπεστερήθη πάσης πραγματικῆς δυνάμεως, οἱ πανοῦργοι ὁμῶς Κοῦβοι διετήρησαν τὴν κληρονομικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν, προσποιούμενοι πάντοτε ὅτι σέβονται αὐτὸν τὰ μέγιστα, καὶ ὑπακούουσιν εἰς τὰς ἐντολάς του. Ὅποιοσδήποτε τῶν ἐκδιδομένων νόμων πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Δαίρου. Διατηρεῖται δ' ἐν Μεάκῳ μεγαλοπρεπέστατα ὡς ἱερὸν ὑποκείμενον· καὶ εἰς τακτὰς περιόδους, ἐκ μακρῶν διαλειμμάτων, ἐπισκέπτεται αὐτὸν ὁ Κοῦβος, καὶ προσφέρει τὴν πλαστὴν του προσκύνησιν.

Τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐμποροῦμεν νὰ στοχαζώμεθα ὡς διηρημένην μεταξὺ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὀλίγων τινῶν ἐκ τῶν προκρίτων βασιλοπαίδων. Ὁ αὐτοκράτωρ, καίτοι ἀπόλυτος θεωρούμενος, δὲν εἶναι πραγματικῶς τοιοῦτος, ἐπειδὴ τὸ συμβούλιον αὐτοῦ ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὰ πολιτικά. Ἡ κοινὴν διαίρεται εἰς διαφόρους κλάσεις — βασιλόπαιδας, εὐγενεῖς, ἱερεῖς, στρατιώτας, ἐμπόρους, χειροτέχνας, χωρικοὺς, καὶ δούλους. Τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα τιμᾶται μεγάλως. Ὁ λαὸς ἔχει μεγίστην ὑπακοὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦτο δὲ προέρχεται καὶ ἐκ τῆς αὐστηρότητος τῶν νόμων, καὶ ἐκ τῶν ἐπικρατούντων δογμάτων τοῦ Κομφυκίου. Αἱ οἰκογένειαι τῶν βασιλοπαίδων, οἵτινες στέλλονται νὰ διοικῶσι μακρινὰς ἐπαρχίας, ὑποχρεοῦνται νὰ διαμένωσιν εἰς τὴν Ἰεθὸν· οὐσαὶ δὲ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ αὐτοκράτορος, ἐνισχύουσι μεγάλως τὴν ἐξουσίαν του.

Οἱ Ἰαπωνοὶ πρεσβεύουσι τὸ εἶδος τῆς εἰδωλολατρείας τὸ καλούμενον Βουδδισμὸς, εἰσαχθὲν εἰς τὴν χώραν των ἐκ τῆς Κίνας περὶ τὰ μέσα τῆς ἑκτῆς ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα θρησκεία τῆς Ἰαπὸν, καίτοι τὰ μέγιστα διεφθαρμένη. Αἱ δοξασαί τοῦ Κομφυκίου καὶ τῶν Βραχμάνων εὐρίσκονται προσέτι, συμμεμιγμέναι μετὰ πολλῶν χαμερπεστάτων δεισιδαιμονιῶν.

Πολλοὶ ὁμως τῶν πεπαιδευμένων Ἰαπωνῶν εἶναι ὕλισται.

Ἐνταῦθα κλείομεν τὴν ἔποψιν τῆς Ἰαπῶν, μιᾶς βέβαια τῶν ἀξιολογωτέρων αὐτοκρατοριῶν. Πρὸ πολυλοῦ ἐμπεριέχεται εἰς αὐτὴν μέγας βαθμὸς τοῦ παρ' ἡμῖν λεγομένου πολιτισμοῦ — καὶ ἀνωτάτη ἐξουσία, καὶ νόμοι, καὶ ἀστυνομία, καὶ λεωφόροι μετὰ ξενοδοχείων διὰ τοὺς ὁδοιπόρους, καὶ τακτικὰ ταχυδρομεία, καὶ τέχναι καὶ χειροτεχνήματα, καὶ σχολεῖα πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας. Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφὴ εἶναι κοινότατα· ἐπέδωκαν οὐκ ὀλίγον εἰς τινὰς τῶν ἐπιστημῶν· ἔχρυσι διασκεδάσεις, ὡς τὰς θεατρικάς, καὶ ἄλλας· ἀγαπῶσι τοὺς κήπους· καὶ μολονότι τὸ διοικητικὸν σύστημα εἶναι κατάλληλον νὰ ἐμπνέῃ θαυμασμὸν μὲν ἑαυτῶν περιφρόνησιν δὲ τῶν ξένων, ὑπάρχει ὁμως εἰς τὸν λαὸν εὐμενέστατον καὶ ἐλευθεριώτατον πνεῦμα. Ἡ περιέργειά των εἶναι ἀκόρεστος. Τὰ ἤθη των ὅχι ἄμεμπτα· ἀλλ' ὑπερβαίνουν τοὺς παραθαλασσίους Σίνας, ἔχοντες πλειότεραν ὑπερηφανίαν, καὶ ὅχι τοσαύτην ὀπισθοπρίαν. Οἱ πλείστοι τοῦ λαοῦ ἀσμένως ἤθελον συκοινωνεῖ πρὸς τοὺς ἄλλοεθνεῖς, ἂν ἐπετρέποντο· καὶ ἴσως ὁ χρόνος δὲν ἀπέχει πολὺ, καθ' ὃν οἱ Εὐρωπαῖοι θέλουν προσέρχεσθαι ἀκωλύτως εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ὡς ἤδη εἰς τὴν Κίαν.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ.

ΕΚ τῶν ὀλίγων, ὅσους ὁ Κύριος ἡμῶν συγκατέθετο νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον, καὶ ν' ἀπαριθμήσῃ μετὰ τῶν στενῶν φίλων του, ἦτον ἡ ἐν Βηθανίᾳ οἰκογένεια, συγκειμένη ἐκ τοῦ Λαζάρου καὶ τῶν δύο εὐσεβῶν ἀδελφῶν του, Μάρθας καὶ Μαρίας. Τὸ Εὐαγγέλιον μᾶς εἰδοποιεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἠγάπα τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν Λάζαρον· τοῦτο δὲ εἶναι μᾶλλον παρ' ὅσον μᾶς λέγει περὶ ἄλλης οἰκοσήμετης οἰκογενείας· καὶ ἴσως δὲν ἦτον ἄλλη τοιαύτη οἰκογένεια ἐπὶ τῆς γῆς, ἕκαστον μέλος τῆς ὁποίας ἠγαπᾶτο πρὸς τοῦ Κυρίου.

Ἀλλ' ἂς στοχασθῶμεν τί ἡκολούθησε. Μολονότι ἠγαπᾶτο ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, δὲν ἦτον ὁμοῦς ἀπηλλαγμένη θλίψεων· καθότι καὶ νόσος καὶ θάνατος ἐπεσεκέφθησαν αὐτῇ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἀβρῶστίς καὶ ὁ θάνατος δὲν εἶναι προσωπολήπτι, ἀλλ' ἐπισκέπτονται ἐξίσου τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ὑψηλοὺς καὶ τοὺς χαμηλοὺς, τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τοὺς ἀσέτους.

Ἡσθένεσε Λάζαρος ὁ ἀγαπητὸς φίλος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μαρίας ἐμήνυσε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, ἴδε, ὃν φιλῶ, ἀσθενεῖ· περιμένονσα ἀναμφιβόλως ὅτι ἤθελε ταχύνειν εἰς τὴν οἰκίαν των, καὶ θεραπεύσει τὸν πάσχοντα ἀδελφόν των. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου εἰδοποιούμεθα ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐμεινεν ἐν τῷ τόπῳ δύο ἡμέρας, χωρὶς καὶ νὰ στείλῃ φίλον τινὰ πρὸς παραμυθίαν τῶν περιλύπων ἀδελφῶν! Τοῦτο φαίνεται εἰς ἡμᾶς παράξενον. Ἡ πρόσκλησις ἦτο πολλὰ δυνατὴ, καθὼς ἐκ μέρους οἰκογενείας προσφιλεστέρας εἰς τὴν καρδίαν του οἰασθήποτε ἄλλης ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οἰκογενείας καταλειπτμένης. Ὁ Λάζαρος ἀσθενεῖ, καὶ φοβούνται ὅτι ὁ θάνατος ἐγγίξει. Πλὴν ὁ Ἰησοῦς οὔτε κινεῖται

πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, οὔτε προφέρει λέξιν πρὸς παρηγορίαν των. Τοῦτο εἶναι ἐκπληκτικόν, καὶ ἐπὶ ἐκπληκτικώτερον ν' ἀκούωμεν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν λέγοντα πρὸς τοὺς μαθητάς του τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα, «Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ χαίρω, δι' ὅμως ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ»· εἰς τοῦτο δὲ προσέθηκε, «Πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.»

Ὁ λόγος εἶναι ταῦν πρόδηλος, δι' ὃν δὲν ὑπῆγε πάραυτα νὰ θεραπεύσῃ τὸν Λάζαρον, καὶ νὰ σώσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ θανάτου. Ἄν ἔπραττεν οὕτως, ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε δοξασθῆναι, ὡς ἐδοξάσθη, διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Πόσον ζωηροτέρα πρέπει νὰ ἦτον ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, καὶ πόσον βαθύτερον τὸ αἶσθημα τῆς ὑποχρεώσεώς των εἰς τὸν Χριστόν, διότι ἀνέστησε τὸν ἀδελφόν των ἐκ τοῦ τάφου, ἡδὴ νεκρὸν τετραήμερον, παρ' ὅσον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν εἶχεν ὑπάγει καὶ τὸν θεραπεύσει; Ἄν ὁ Λάζαρος ἀπλῶς ἐθεραπεύετο ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν του, τοῦτο ἡδύνατο ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν εὐρωστίαν τῆς κράσεώς του, ἡ εἰς τὴν φύσιν τοῦ πάθους του, ἡ εἰς τὰ μέτρα τὰ ἐπὶ τούτῳ ληφθέντα, ἡ εἰς ἄλλο τι αἴτιον· καὶ οὕτω εἰς τὰ ὅμματα τοῦ κόσμου τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μόνον κατὰ φύσιν συμβεβηκός. Ἀλλὰ πόσον ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, ὅτε, κατὰ τὴν προσταγὴν αὐτοῦ, «Λάζαρε, δεῦρο ἔγω!» ὁ τεθνηκώς ἐξῆλθε, δεδεμένος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μετὰ τὰ σάβανα. Τοῦτο ἐξεπλήκξε πάντα θεατὴν, καὶ ἐνετύπωσεν ἐφ' ἑκάστης καρδίας βαθεῖαν πεποίθησιν ὅτι τὸ θαῦμα ἐνεργήθη διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τούτου καὶ πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες εἶδον ὅσα ἔπραξεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἐάν δὲ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐδοξάσθη τοσούτῳ μᾶλλον διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, παρ' ὅσον ἤθελε δοξασθῇ θεραπεύων αὐτὸν ἀσθενῆ ὄντα, καὶ σώζων αὐτὸν ἀπὸ θανάτου, δὲν μέλλει νὰ δοξασθῇ ἀπείρως περισσώτερον διὰ τῆς τελευταίας καὶ ἐνδόξου ἀναστάσεως ὅλων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τῶν κεκοιμημένων εἰς τὸ χῶμα τῆς γῆς, παρ' ὅσον ἤθελε δοξασθῆναι, ἐάν διεφύλαττεν αὐτοὺς ἅπαντας ἀπὸ ἀσθενεῖν καὶ θάνατον; Ἡ ἐκ τοῦ μνήματος ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου εἶναι ἐν τῶν μεγίστων θαυμάτων ἀφ' ὅσα ἐνήργησεν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνὸς ὧς διέτριβεν ἐπὶ γῆς, καὶ ἡ ἀνάστασις ὅλων τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν, ὁπότεν ἔλθῃ νὰ ἐξυπνίσῃ αὐτοὺς, θέλει εἶσθαι μία τῶν ἐκπληκτικωτέρων ἐνεργειῶν τῆς οὐνάμεώς του.

Ἐάν ὑπερίσχυον αἱ δεήσεις τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, ὁ ἀδελφὸς των δὲν ἤθελεν ἀποθάνειν, καὶ οὕτω ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν ἤθελε λάβει τὴν δόξαν νὰ ἀναστήσῃ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Εἰς αὐτὰς ἐφαίνετο ἴσως παραδόξον ὅτι δὲν προσέτρεχεν εἰς βοήθειάν των, ἐνῶ ἔβλεπον τὸν ἀδελφόν των καταπονδούμενον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, καὶ τὴν σκιάν τοῦ θανάτου εἰς τὰ βλέφαρά του ἐπικαθημένην. Ἐκεῖνος δ' ἐγνώριζε τὴν θλίψιν τῆς καρδίας των, καὶ εὐσπλαγχνίζετο αὐτάς, μολονότι ἐσιώπα, καὶ οὔτε βήμα πρὸς αὐτάς ἐβάδισεν ἐν διαστήματι δύο ἡμερῶν. Ἡ περιστῆ ἀγάπη, καὶ ὅχι ἡ ἄλλειψις αὐτῆς, τὸν ἀπεμάκρυνε πρὸς καιρόν. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο νὰ κάμῃ μᾶλλον, παρ' ὅσον ἡ ἐξήγησαν ἡ διανοήθησαν ἐκείναι, μολονότι ἐφαίνετο ὡς νὰ τὰς παρέβλεπεν ἐξ ὀλοκλήρου Ἡλπίζον ὅτι ἤθελεν ἀπαλλάξει τὸν ἀδελφόν των ἀπὸ τὴν χεῖρα τῆς ἀσθενείας, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐμελέτα νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοῦ κράτους τοῦ θανάτου, ἡδὴ παραδόντος αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένον εἰς τὸν τάφον.

Ἡθελεν ἄρα γε ἀποθάνειν ποτὲ ἀγαπητὸς τις μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, ἐάν τὰ δάκρυα καὶ αἱ προσευχαὶ τῶν φίλων ἡδύναντο νὰ τὸ ἐμποδίσωσιν; Οὐδεὶς, βέβαια! ἀλλὰ τότε πῶς ἡδύνατο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ δοξασθῇ ἀνεγείρων τὸν λαόν του τὴν τελευταίαν ἡμέραν;